

نیکی به پدر و مادر از دیدگاه قرآن

نیکی به والدین از مسائل مهم اخلاقی است که خداوند متعال مکرراً آن را یادآور شده است. قرآن کریم اگر یکبار هم می‌گفت کافی بود، اما به‌خاطر اهمیت مطلب، بیش از شش بار بر این مطلب تأکید کرده است. در چهار مورد پس از سفارش به بندگی خودش، به نیکی به والدین امر فرموده است:

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾^۱

و [به یاد آورید] زمانی را که از بنی اسرائیل پیمان گرفتیم که جز خداوند یگانه را پرستش نکنید؛ و به پدر و مادر نیکی کنید.

﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾^۲

و خدا را پرستید و هیچ چیز را همتای او قرار ندهید و به پدر و مادر، نیکی کنید.

---

۱. بقره: ۸۳.

۲. نساء: ۳۶.

﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْهِمْ إِلَّا تَشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَاناً﴾^۱

بگو: بیاید آنچه را پروردگارتان بر شما حرام کرده است برایتان
بخوانم: اینکه چیزی را شریک خدا قرار ندهید و به پدر و مادر
نیکی کنید.

﴿وَقَضَىٰ رَبِّيَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَاناً إِمَّا يَبُلُغَنَّ
عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرهُمَا
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيماً﴾^۲

و پروردگارت فرمان داده: جز او را نپرستید و به پدر و مادر نیکی
کنید؛ هرگاه یکی از آن دو، یا هر دوی آنها، نزد تو به سن پیری
رسند، کمترین اهانتی به آنها روا مدار و بر آنها فریاد مزن و گفتار
لطیف و سنجیده و بزرگووارانه به آنها بگو.

در دو مورد نیز پس از سفارش به احسان به والدین، زحمات مادر را یادآور
می‌شود:

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالَهُ فِي
عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾^۳

۱. انعام: ۱۵۱.

۲. اسراء: ۲۳.

۳. لقمان: ۱۴.

و ما به انسان درباره پدر و مادرش سفارش کردیم؛ مادرش او را با ناتوانی روی ناتوانی حمل کرد [به هنگام بارداری هر روز رنج و ناراحتی تازه‌ای را متحمل می‌شد]، و دوران شیرخوارگی او در دو سال پایان می‌یابد؛ [آری به او توصیه کردم] که برای من و برای پدر و مادرت شکر به‌جا آور که بازگشت [همه شما] به سوی من است.

﴿وَصَيَّنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾^۱

ما به انسان توصیه کردیم که به پدر و مادرش نیکی کند، مادرش او را با ناراحتی حمل می‌کند و با ناراحتی بر زمین می‌گذارد؛ و دوران حمل و از شیر بازگرفتنش سی ماه است.